

Spoločnou vôľou manželov môže byť spol. závet kedykoľvek zrušená. Jednoduchá spol. závet môže byť ktoroukoľvek stranou aj jednostranne odvolaná, a síce aj po smrti druhej strany. Vzájomná spoločná závet môže byť jednostranne odvolaná len za života druhej strany. Po jej smrti stáva sa spoločná závet quasi smluvným záväzkom, a tak nemôže byť jednostranne odvolaná.

(Dokončenie.)

DR. GEJZA OKÁLYI, predseda sedrie v Levoči.

„Skutočnosť“ pri pomluve. — Predmet opravného prostriedku k zachovaniu právnej jednoty.

Nepomerne prevažná čiastka trestnej agendy okresných súdov čo súdov prvej, a sedrií čo súdov druhej stolice pozostáva z prečinov pomluvy a ublíženia na cti.

Sedrie bývajú v prípadoch uvedených v ustanovení odst. 2. § 556 tr. p. v týchto trestných veciach konečne rozhodujúcimi forami. Za potrebné uznávam preto už i v zájme zachovania právnej jednotnosti zmieniť sa o jednom takomto konkrétnom prípade.

V poslednom čísle „Právneho Obzoru“ (ročník 5. sošit 7. strana 210, 212.) čítam:

„Najvyšší súd dňa 22-ho decembra 1920 pod č. Kr. III 91-20 vyniesol nasledovné usnesenie:

Opravný prostriedok k zachovaniu právnej jednotnosti generálneho prokurátora sa zamieta. — Dôvody: Generálny prokurátor porušenie zákona nachádza aj v tom ustanovení rozsudkov okresného súdu a sedrie, že ačkoľvek tieto súdy, za skutočný stav zistily to, že obžalovaný hl. súkromého žalobníka nazval „K“, predsa tento čin kvalifikovaly nie prečinom ublíženia na cti dľa §-u 2 zák. čl. XLI: 1914 ale prečincm pomluvy §-u 1. bod tohoto zákona.

Ponevác ale okresný súd v dôvodoch svojho rozsudku vyslovil a sedria v svojom rozsudku prijala právny názor, že v danom prípade vo výraze „K“, vzhľadom na okolnosti spáchaného činu nachádza sa nielen púha nadávka ale aj tvrdenie takej skutočnosti, ktorú § 1. cit. zák. na myslí má,

a ponevác odvedenie takéhoto právneho názoru zo zistených skutočností, totiž rozhodovanie v tej otázke, že obžalovaný s týmto výrazom jaký úmysel mal, a čo vyjadril, či tento výraz v danom prípade pojíma v sebe aj tvrdenie nejakej skutočnosti: patrí do kruhu samostatného súdenia sudcovského a práve preto rozhodnutie v tejto otázke v konkrétnom prípade, keďžeby právne aj mýlnym bolo, nemôže byť predmetom opravného prostriedku uplatniteľného v zachovaní právnej jednotnosti,

z týchto dôvodov Najvyšší súd nemohol tu porušenie zákona ustáliť a dôsledkom toho musel opravný prostriedok generálneho prokurátora zamietnuť.“

Opísaný trestný čin sa mal kvalifikovať dľa ustanovenia §-u 2. zák. čl. XLI. 1914 teda prečinom ublíženia na cti a nie dľa §-u 1 tohto zákona, teda nie prečinom pomluvy, lebo výraz „k“ medzi žiadnymi okolnosťami nemôže obsahovať takú skutočnosť, jakú to zákon, pofažne správna súdna prax požaduje, lebo:

poznám smysel a ducha, povedzme tendenciu zákona o ochrane cti: tak kaziteľov dobrého chýru, jako i šliapateľov cti zaslúžene trestať, a poznám snahu zákonodarca uviesť do života tie teoretické zásady, že nie len v tom vidieť pomluvača, ktorý len slovom tvrdí zneuctováciu skutočnosť, ale i v tom, ktorý pomluvačnú skutočnosť ukryje, zabalí šikovne, ľstive, maliciózne do inej čiastky reči, a tak potom urazí.

Viem, že dľa vedeckej kriminality, „skutočnosť“ môže záležať nielen v konkretizovanom čine, ale i v nejakej osobnej vlastnosti atď.

Viem ďalej i to, že „skutočnosť“ môže byť vyjadrená nielen označením nejakým činom urazeného, lebo označením udalosťou urazeného, spáchanou mimo jeho kruhu činnosti, ale môže byť vyjadrená táto „skutočnosť“ i podstatným alebo prídavným menom poukazujúcim na nejakú činnosť urazeného atď.

Poznám konečne i súdnu prax vynesenu tak pred zákonom o ochrane cti, jako i po ňom;

ale ani zo zákona ani z interpretácie tohoto, ani z vedeckých prác teoretikov, kriminalistov a tým menej z judikatúry som sa nemohol dočítať, že by výraz recte podstatné meno „K“ obsahovalo v sebe nielen púhu nadávku, ale aj tvrdenie takej skutočnosti, ktorú má §. L. cit. zákona na mysli.

Keď zákonodarca svojim odôvodnením zákona snažil sa uviesť do praxi substanciu „skutočnosti“,

keď i vedeckí pracovníci rozšírili zásadne pojem a objem „skutočnosti“, urobili to vždy obmedzene, totiž ani títo nepripustili, žeby jakýkoľvek výraz alebo jakákoľvek čiastka reči, či už samo v sebe mohla obsahovať nejakú „skutočnosť“ — alebo žeby sa mohlo logicky na nejakú „skutočnosť“ zatvárať.

No súdna prax je v tom ohľade tak rigorózna, že len vtedy uznáva pomluvu, keď urážateľ individuálne a neodškriepiteľným spôsobom konkretizoval osobnú činnosť urazeného a neuznáva sa pomluva, keď urážateľ len vlastnosť tvrdil a to ani vtedy, keď vo vlastnosti tejto neodtajiteľne bola objektizovaná nejaká osobná činnosť urazeného, tak že na príklad: len pre ublíženie na cti bol za vinného uznaný ten, kto tvrdil o jednej ženskej, že oplzly život vedie, alebo kto tvrdil o sudcovi, že bol jednej konkrétnej veci stranným alebo ktorý z príležitosti jednej konkrétnej pôžičky druhého úžerníkom pomenoval.

Nehovorím, žeby sa úplne rigorózne dľa doterajšej hore v krátkosti podotknutej súdnej praxi malo pokračovať a nemal by sa pojem a objem „skutočnosti“ v istej miere rozšíriť, to ale rozhodne popieram žeby vo výraze „K“ vzhľadom na jakékoľvek okolnosti spáchaného činu sa nachádzalo tvrdenie zákona zodpovedajúcej „skutočnosti“. A to preto nie, lebo otázne podstatné meno obsahuje v sebe toľko všeliakých možností, viacnásobných skutočností, že sa nemôže vzťahovať na istú neodškriepiteľnú určitú „skutočnosť“, že nespornou istotou nikdy sa nedá z výrazu toho na jednu individuálnu určitú „skutočnosť“ zatvárať. — Je to teda výraz viacnásobného významu, každodenný všeobecný, neurčitý výraz, následkom čoho nie „skutočnosť“ ale len upodozrievanie vyjadruje.

O tom, či je tento výraz pomluvačný (maď. „hírnévrontó“) alebo len zneuctovacia, to je opäť iná otázka, o ktorej sa teraz nezmienim.

Na základe týchto dôvodov mali teda dľa mojej skromnej mienky nižšie dva sudy otázky trestný čin, len prečinom ublíženia na cti a prečinom pomluvy kvalifikovať. — A keď nižšie sudy nie v tomto smysle posudzovaly vec, porušili právnu jednotnosť a keď nie takto kvalifikovali otázky trestný čin, porušili zákon, a preto

Najvyšší súd z týchto dôvodov mal uznať za základný opravný prostriedok generálneho prokurátora a vyrieknúť to, čo generálny prokurátor žiadal.

Ponevác:

Ten dôvod Najvyššieho súdu, že zistenie „skutočnosti“ patrí do kruhu samostatného súdenia sudcovského a preto takéto rozhodnutie súdu nemôže byť predmetom opravného prostriedku, uplatiteľného k zachovaniu právnej jednotnosti dľa mojej skromnej mienky spočíva na omyle.

Ustanovenia ohľadom oprávneného prostriedku k zachovaniu právnej jednotnosti sú obsažené §§ 441 a 442 tr. z. p.

Z týchto ustanovení nedá sa zatvárať správnosť hore označeného dôvodu.

Súdnu prax prevádzanú v tomto smysle tiež nepoznám.

Opačne, tak zo zákona jako aj z jeho odôvodnenia (3. odst. §-u 441 tr. p. p.) len to nasleduje, že Najvyšší súd len vtedy nemôže vec meritorne vybaviť, keďby už bol pred tým tu istú vec meritorne riešil a v inom páde a tak i v tomto otáznom páde, v ktorom vec ešte ním meritorne riešená nebola, áno mal i toto sudcovské rozhodnutie za predmet opravného prostriedku považovať a tak vec meritorne riešiť.

Možno, že Najvyšší súd per analogiam 3 odst. §-u 33 zák. čl. XIII: 1914 vzal za základ svojho rozhodnutia tie skutočnosti, ktoré nižšie sudy boli ustálily. Dľa mojej mienky je i toto mýlny názor,

k jehož upotrebeniu tiež nenachádzam žiadneho právneho podkladu. Je pravda síce, že formálne pokračovanie sa deje — s výnimkou, ustanovenou 1. a 2. odst. §-u 441 tr. p. p. — podobne pokračovaniu nulitnej sťažnosti, predsa ohľadom meritorného vybavenia veci je tento opravný prostriedok úplne zvláštny a samostatný a žiadnym ustanovením zákona prekážaný pri ustálení zákonnosti alebo nezákonnosti jakéhokoľvek opatrenia súdu.

Predmetom opravného prostriedku bolo teda ustáliť to, že otázny názor z hore uvedených dôvodov je mylný a že teda len porušením zákona bol ustálený, následkom čoho na ňom sa zakladajúce rozhodnutia, teda rozsudky nižších súdov porušili zákon.

Veď práve týmto slobodným rozhodovaním líši sa tento opravný prostriedok od nulitnej sťažnosti, ktorá je viazaná k formám, kdežto predošlý má byť ozaj ochrancom prísluhovania spravodlivosti a zárukou právnej jednotnosti a preto ani nesmie byť žiadnou formalitou hatený v tom, aby zamedzil porušeniu zákona a tým zaistil právnú jednotnosť.

Keďby otázny dôvod najvyššieho súdu bol správny, stal by sa tento opravný prostriedok úplne vylúčeným, veď ktoréže opatrenie, rozhodnutie alebo právny názor súdu nepatrí do kruhu samostatného súdenia súdu?

Preto zákon cieľom zamedzenia tejto možnosti neprekáža žiadnym krome v 3. odst. §-u 441 obsaženým ustanovením slobodné rozhodovanie Najvyššieho súdu cieľom zaistenia právnej jednotnosti.

V zájme pevnej právnej jednotnosti bych — de lege ferenda — aj to pripustil aby ani ustanovenie 3. odst. §-u 441 neprekážalo použiť tohoto opravného prostriedku, pretože není vylúčené, že i Najvyšší súd sa môže zmyliť, alebo že je formalitami Trpp. u. nútený prijať i mylný, porušením zákona utvorený názor nižšieho súdu, čo všetko by sa dalo opraviť — žiadnym formalitám nepodriadeným opravným prostriedkom — to jest opravným prostriedkom k zachovaniu právnej jednotnosti.

Z tohoto všetkého vidíme, teda:

že i výrazom môže byť síce nejaká „skutočnosť“ vyjadrená, ale nie jakýmkoľvek, zvlášte ale nie výrazom „K“ a že predmetom opravného prostriedku môže byť jakékoľvek opatrenie súdu, ktoré zákon porušilo a že Najvyšší súd, všetko čo sa nachádza v rozhodnutí alebo jakomkoľvek opatrení súdu — pravda, keď to generálny prokurátor navrhuje — reviduje, preskúma cieľom právnej jednotnosti ohľadom porušenia alebo neporušenia zákona. Len takto je možno docieľiť pevnej právnej jednotnosti.